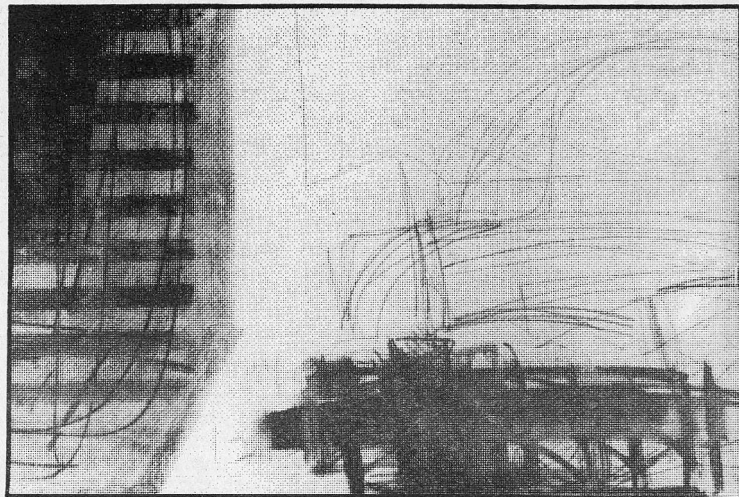

מבוא לשת

תערוכות ואמן אחד

קטע מ"מגילות 88", משה קופפרמן

הצילומים - מתערוכתו בקיבוץ כברי. תרגום וציטוטים מהקטלוג - אריאלה אזולאי.

מרמזת על הרבדים הרוחשים מתחת המעבדה ממשיכה לרתק, אם להתרשם משתי התערוכות החדשות, הנראות שונות בתכלית זו מזו, ודומות מאוד ברומנטיות.

המגילות והבדים

„בשביל לכסות ולחשוף - כותב יונה פישר - הוא משתמש ברומנטיות בעיפרון, מתקן ונייר נכוכית,

הג'סטו קובע את מידותיו) ישמש אותו כרישום. העיבוד האמנותי של האמצעים הציוריים, יחד עם היצירה על הנייר, ירחפו את העבודה לגבולות התפיסה, באמצעות דרישה אולם בין שתי הדיסציפלינות“.

הבדים כאילו עשויים כפורמט גדול, מהגדולים שעשה מעודו. צורות היסוד המאפיינות את העבודות הקודמות חוזרות גם כאן, אבל עוצמתן מתחזקת כשהצופה נטמע כביכול בתוך העבודה. צבע הבסיס („גורנד“) ירוק, מתכסה באפורים, סגולים, אדמורים, קווי סרגל ופסי גלגלת, רישומי יד, וסכין החותך בצבע. מה שמפתיע, שלמרות המסה הציבורית, מכצבים רישומי ההכנה... למרות הגירוד והחשיפה, לא מגיעים עדיין לרקע הירוק, שמבצבץ ומהבהב בשוליים.

העימות והמיפגש עם הפסלים של חיאל שמי - מרתקים במקרה זה. לעיתים, אתה מגלה מעבר לזווית-ברזל של שמי חתיכת קופפרמן, ומזווית אחרת יציבות הקומפוזיציה של הציור ניראת כאנטייתיה לקריסה של הפסל.

בגלריה בכברי - עבודות חדשות, שנקראות „מגילות 88“. מה שמכתב את השם הארכאי - פורמט מאורך, סינמסקופי, של ניירות עבודה מהדורים ללוח עץ. משה טוען שגם כאן תהליך העבודה הכתיב את התוצאה, והוא התבצע כשגלגל הנייר חשוף תמיד רק בחלקו, בעוד החלק העשוי מגולגל כלפי פנים. רק בפתיחה מתגלה התהליך, כשהניירות מרברים בשני אופנים: מעין סדרה רישומית וכתמית בעלת היגיון משלה, וגם ארבעה ציורים סמוכים זה לזה, כשלכל אחד ישות משלו.

הריבועים הציבוריים מחזירים אותך לבדים - אטימות, קווים מתוחים, ולצידם הרישומים הספונטניים המבוצעים בעיפרון - ניראים כמיתווי נוף או רישומי זיכרון. בקווי העיפרון מופיעים לעיתים הרפסי אותיות מתוך עיתון, כמו אינפורמציה במימד אחר. גם לציבוריות משמעות מיוחדת בעבודות הנייר הלבן - אולי צבע בסיסי נתון, ואולי אור ישראלי בוקק. הסגול - צבע עלי-טבע, שנוצר מעירוב צבעים אחרים, ואולי אור מוזרח-אירופאי קר.

יונה פישר מתייחס לאותו אור קופפרמני אופייני באומרו: „קופפרמן עובד באור היסתיכוני המהמם - צריך לבקר באטלייה, באהרצה-צהריים של יום קיץ חם ולה, כדי לחוש בשינוי באוויר. התמונה שראינו בבוקר, שינתה גם היא צבע. קופפרמן עובד בשני האורות“.

קרני עסעד

במקביל תולות שתי תערוכות מעולות של משה קופפרמן. האחת - במשותף עם הפסל חיאל שמי בגלריה של קיבוץ אילון, והשנייה - בגלריית קיבוץ כברי. את שתי זוויות המשולש הגלילי סוגר השפיץ שנמצא בסטודיו האמן, בלהמי-הגיטאות. אירוע כזה, מחוזה לוקאלי-פטריוטית של אזור לאמן, מבקש התייחסות מעבר לטור קצר-טווח

עבודותיו של קופפרמן (שכל אחת מהן משלימה פסיעה קטנה בדרך ארוכה, אך גם שומרת על אוטונומיה משלה) ספגו במשך השנים הערכות רבות הודף-אמנותיות, שהתייחסו למוצאו של האיש - צייר איש קיבוץ, שהגיע לאחר המלחמה, אמן בודד ומגיב. מה שהוטכם על רעת כולם - יוצר בכל רמ"ח אבריו. אולי לא אחר שחש כל העת את הדופק האמנותי העכשווי, לא כזה שהשכל בא אצלו לירי ביטוי יותר מאשר החומר, אבל צייר מעולה, ומקרה מאוד פרטי של אוואנגרד מופשט.

יונה פישר (בהקדמתו לקטלוג קופפרמן, שיצא צמוד לתערוכתו במרכז פומפידו, 1987) טוען, שעד שנת '59 צייר קופפרמן עפי" הטבע, ומאו אינו נוגע בפיגורטיבי, גם אם עבודתו עוסקת בהפשטה פיגורטיבית יותר מאשר במופשט טהור. פישר מכנה את תהליך העבודה - „הירהור מתמשך“. האמן עצמו מגיב עליך: „איני משוחרר ממשען העבר ומן ההפלגה לקראת העתיד...“ מבקר צרפתי בשם אלפרד סקמן ראה קשר ישיר בין הסטודיו בקיבוץ, הניצב סמוך למקלט ולמוזיאון ההנצחה, ומסקיף לעבר הגבול הלבנוני, לבין הבדים הסגולים שרושמים את ההיסטוריה בזמן אמיתי, ומשחזרים זיכרונות מזמן אחר. המיתולוגיות, אם כך, נערמות זו על גבי זו, או חושפות שכבות קודמות, וגם (עפי" עדות האמן ובהסתמך על צפיה בתערוכות) מצויירות כביצים השני של הבדים או הניירות.

העבודה כמעבדה

הציורים הם כריבזון ציורי פעולה, בהם ניכרת נדנעת ידו הספונטנית של העושה במלאכה, וגם ציורי תרועה ונסמה - בהם חוזרות שוב ושוב אותן צורות יסוד (פרספקטיבה, קווים מאונכים ומאוזנים, מיתוויים שונים), שמשמשים בעירבוביה את זיכרונות העבר עד הוויית ההווה. יש המדמים לראות בציורי קופפרמן סוג של אוטיזם. אובססיה המכתיבה חזרה הולכת ונישנית של צורות יסוד וצבעי מפתח. אך לא כך הוא. משה עצמו מכנה את עבודותיו „ציור יהודי... ציור שמתרחב וחוזר לעצמו באותה נשימה ממש. שמירה על מסגרת ופריצה ממנה ברומנטיות. כל עבודה עושה דרך שלמה, ויחד עם זאת משאירה פתח לעבודה נוספת“. בציורים שיצר אודות מלחמת-לבנון הוא נשאל ע"י היים מאור, כתביאמנות מ"על המשמר", מדוע הוא מכנה את הציורים בשם „ביירות“, כאשר הם ניראים ככל הציורים שקדמו להם (ולא לה שער יבוא), וענה לו קופפרמן: „היסוד שבעבודות הינו רישום כמעט פיגורטיבי אודות המלחמה, אותו כיסיתי בשכבות של צבע וקו“. האמנות, אם כך, מעניקה חשיבות יתירה לתהליך המעבדה, כשהתוצאה הסופית רק